TG-DN-45-9

prof. dr. Gerard Ciołek
Warszawa Kopińska 26m17

konto PKO. I - 5355/115

Warszawa 27. IV. 53

P O L S K A A K A D E M I A N A U K

W y d z i a ł I.

w miejscu.

W odpowiedzi na pismo z dn. 11.IV.53. nr. I-03-2409/53, zlecające mi opracowanie recenzji pracy dr. A. Zaręby pt. Uwagi o muzeach skandynawskich" przesyłam w załączeniu dostarczony mi tekst pracy oraz 3 egzemplarze opracowanej recenzji.

/-/ prof. dr. Gerard Ciołek

TG-DN-45-9

prof. dr Gerard Ciołek
Warszawa Kpońska 26 m17.

Warszawa 27.IV.53

R e c e n z j a

pracy dr. Alfreda Zaręby p.t.
Uwagi o muzeach skandynawskich.

Praca dr A. Zaręby stanowi bardzo interesujące omówienie skandynawskich muzeów etnograficznych pod gołym niebem, wprowadzające nas w zagadnienia organizacji zbiorów, metody ekspozycji i działalności oświatowo-kulturalnej muzeów i wreszcie w samą organizację muzealnictwa. Praca powyższa, zarówno ze względu na temat, jak i sposób jego ujęcia posiada wielkie znaczenie wobec aktualizujących się w Polsce zamierzeń tworzenia muzeów budownictwa drewnianego, których planowa realizacja wypada właśnie w bieżącym roku, w ramach prac Zarządu Ochrony i Konserwacji Zabytków Ministerstwa Kultury i Sztuki. Wobec powyższego praca dr. A. Zaręby stanie się niezbędna przy ustalaniu założeń programowych polskich muzeów skansenowskich oraz sposobu ekspozycji zabytków kultury materialnej ludu.

Szkoda, że autor przedstawiając w sposób wyczerpujący muzea szwedzkie i duńskie, zbyt skąpo omówił muzea norweskie i fińskie /podając zresztą tego przyczyny/. Jakkolwiek te ostatnie należą do wspólnej grupy skandynawskich założeń muzealnych, przez swą nieco odrębną charakterystykę programową oraz inne ramy organizacyjne stanowią niezbędne uzupełnienie tematu. Będąc w posiadaniu resztek biblioteki z tego zakresu, zebranej podczas studiów nad muzeami skandynawskimi w 1937 roku pozwalam sobie zaproponować uzupełnienie choć w części wymienionych braków w oparciu o następujące prace:

O s l o : Norsk Folkemuseum. Fire Historietimer for Folkesko-

TG-DN-45-9

len. Oslo 1931.

Friluftmuseet på Norsk Folkemuseum. Oslo 1935.

Trondjem: Bygningsmuseet for Trondjem og Tröndelagen. Aarsberetning for 1913 - 1916.

Seurasaari: Heikel Axel O. Das Freiluftmuseum auf Fölisö. Helsingfors 1920.

ogólne: Ciołek Gerard. Skandynawskie muzea pod otwartym niebem. Warszawa 1938. odb. Biul. Hist. Szt.i Kult. VI.

Pracami tymi mogę chętnie służyć autorowi, choć przypuszczam, że w bibliotece Polskiego Towarzystwa Ludowznawczego i w innych istnieje znacznie bogatszy wybór.

Ponadto wydaje mi się, że pracę powyższą należałoby ~~wzatrz~~ opatrzyć krótką choćby wzmianką o rozprzestrzenieniu się idei muzeów skandynawskich w innych krajach Europy /Łotwa, Niemcy, Czechosłowacja, Węgry/ oraz o skromnych próbach w Polsce.

Na zakończenie pragnę jeszcze poruszyć sprawę nomenklatury. W Polsce ogólnie przyjęła się nazwa "muzeum skansenowskie" lub wręcz "Skansen", na oznaczenie tego typu muzeów; podobnie zresztą jest na Węgrzech /A Magyar Skansen/. Nazwa ta jest nieznana w Skandynawii, gdzie"Skansen" oznacza muzeum w Stockholmie, natomiast inne posiadają ogólne oznaczenie"Friluftmuseum" lub "Folkemuseum /wzgl. museet/. Dosłowne tłumaczenie "muzeum na wolnym powietrzu" lub "pod otwartym niebem" nie brzmi zbyt przekonywująco, choć w niemieckim brzmi ono "Freiluftmuseum". Stąd do autora, jako językoznawcy apel o podjęcie próby ustalenia polskiej dobrej nomenklatury. Również lansowana ostatnio przez niektórych etnografów nazwa "park etnograficzny" nie wydaje mi się szczęśliwa. Nadmieniam, że prof. Oskar Sosnowski, jeden z pierwszych polskich entuzjastów "Skansenu" i autor niezrealizowanego projektu muzeum w lesie Bielańskim w Warszawie, proponował dla niego nazwę "Ogrodziec" - również bez powodzenia. Wydaje mi się, że

TC-DN-45-9

nazwa "Skansen" lub "muzeum skansenowskie", jakkolwiek posiada u nas powszechne użycie i zrozumienie, zawiera w sobie jakgdyby zawężenie pojęcia do jednego tylko obiektu wzorcowego, który choć jest najbardziej znany, jednocześnie jest w tej chwili nie najlepszym reprezentantem tej pięknej i pożytecznej idei.

/-/ prof. dr Gerard Ciołek